

อุตสาหกรรมเครื่องหนังและรองเท้า

ภาพรวมของอุตสาหกรรมเครื่องหนังและรองเท้า

- หนึ่งในอุตสาหกรรมแฟชั่นที่มีความสำคัญในระบบ เศรษฐกิจ เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่ต่อยอดมาจากอุตสาหกรรมปศุสัตว์และอุตสาหกรรมฟอกหนัง สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับหนังสัตว์ได้เป็นอย่างมากโดยนำมาผลิตเป็นสินค้าหลากหลาย เช่น รองเท้า กระเป๋า เข็มขัด ถุงมือ เครื่องใช้สำนักงานรวมถึงของเล่นสัตว์เลี้ยง
- เป็นอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานคนเป็นหลักซึ่งในปี 2559 มีจำนวนประมาณ 170,000 คน แต่ยังมีสถานประกอบการจำนวนมากที่ไม่ได้จดทะเบียนกับกรมโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งประมาณการว่าอาจมีจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 5,000 แห่ง และจ้างงานราว 500,000 คน

แบ่งเป็นอุตสาหกรรม 3 อุตสาหกรรมหลัก ได้แก่

- **อุตสาหกรรมต้นน้ำ** คือ ธุรกิจปศุสัตว์โดยผู้ประกอบการส่วนใหญ่ดำเนินธุรกิจหลักเพื่อการบริโภคมากกว่าเพื่อการขายหนังแก่โรงงานฟอกหนัง ทำให้หนังที่ได้ยังขาดคุณภาพที่ดีรวมทั้งการขาดความร่วมมือระหว่างธุรกิจปศุสัตว์และกับอุตสาหกรรมฟอกหนัง

- **อุตสาหกรรมกลางน้ำ** คือ ธุรกิจฟอกหนัง และการตกแต่งหนังฟอก ปัจจุบันมีการจัดตั้งสมาคมอุตสาหกรรมฟอกหนังไทยและความร่วมมือระหว่างอุตสาหกรรมฟอกหนังและธุรกิจปศุสัตว์ส่งเสริมให้เกษตรกรเลี้ยงกระบือและโคเพิ่มมากขึ้นเพื่อเพิ่มปริมาณวัตถุดิบในประเทศและลดการนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศ

- **อุตสาหกรรมปลายน้ำ** คือ ผู้ผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์เครื่องหนังและรองเท้า

มูลค่าการส่งออกเครื่องหนังและรองเท้าของไทยเฉลี่ย 3 ปี (2557-2559)

- เครื่องหนัง: 456.07 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 0.2 ของการส่งออกรวมของไทย
- รองเท้า: 681.34 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 0.3 ของการส่งออกรวมของไทย

ขอบเขตสินค้า

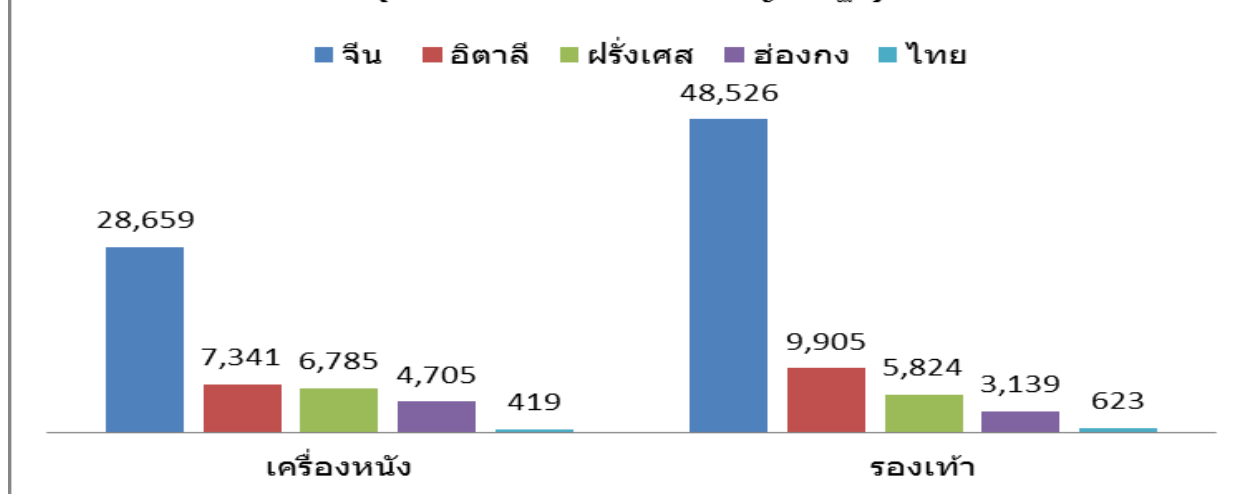
- พิกัดศุลกากรตอนที่ 42 เครื่องหนัง เครื่องอานและเครื่องเทียมลาก เครื่องใช้สำหรับเดินทาง กระเป๋าถือ และภาชนะที่คล้ายกัน ของที่ทำด้วยไส้สัตว์ (นอกจากไส้ตัวไหม)
- พิกัดศุลกากรตอนที่ 64 รองเท้า สนับแข้งและของที่คล้ายกัน รวมทั้ง ส่วนประกอบของของดังกล่าว

วิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมเครื่องหนังและรองเท้าไทย

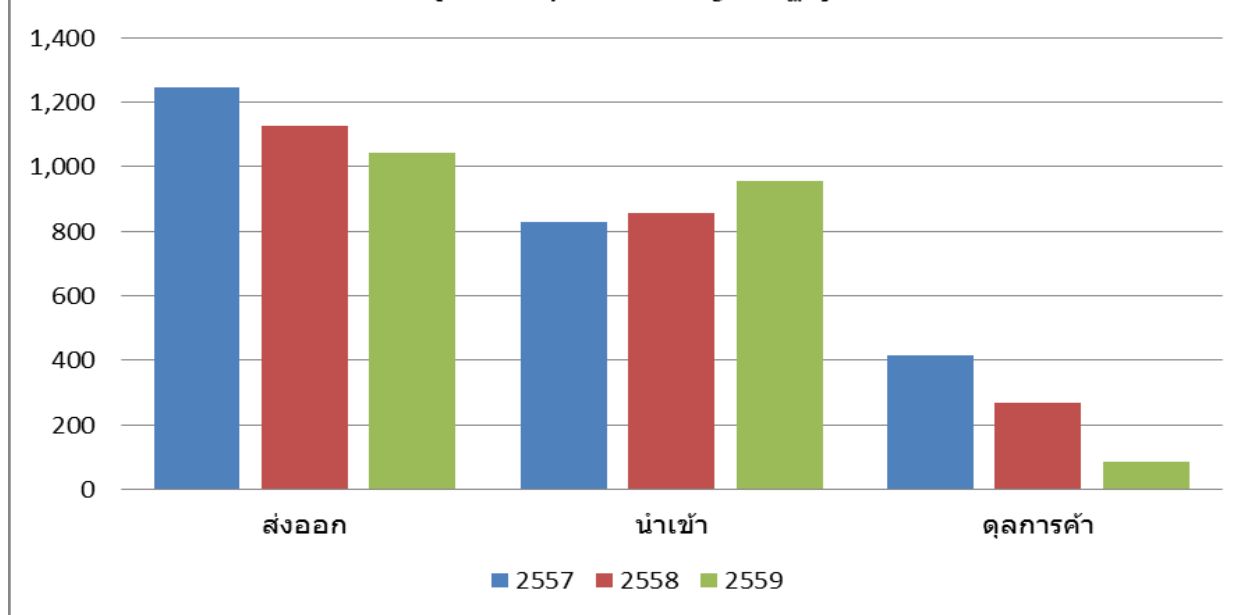
ปัจจัยบวก

- มีแหล่งวัตถุดิบและตกแต่งหนังสำเร็จที่มีคุณภาพและหลากหลาย
- มีความร่วมมือและประสานกันในห่วงโซ่อุปทานภายในอุตสาหกรรมซึ่งส่งผลให้เกิดการพัฒนาต่อเนื่องตลอดกระบวนการ

ประเทศผู้นำการส่งออกเครื่องหนังและรองเท้าของโลก (ปี 2559, หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)

มูลค่าการค้าเครื่องหนังและรองเท้าของไทย (ปี 2559, ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)

- มีศักยภาพในการแข่งขันเชิงพัฒนาด้านคุณภาพ ความแตกต่าง และตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะแบรนด์สินค้าประเภทดีไซน์เนอร์แบรนด์
- ผู้ประกอบการมีการเรียนรู้ที่จะปรับตัวใช้วัตถุดิบทดแทนและหลากหลาย เช่น PVC เพื่อลดต้นทุนในการผลิตสินค้าและตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค

• ปัจจัยลบ

- โครงสร้างอุตสาหกรรมยังเป็นระบบครอบครัว และผู้ประกอบการรายเล็ก ส่งผลให้เกิดการพัฒนาล่าช้าเนื่องจากระบบการทำงานไม่เด็ดขาด
- การนำเข้าวัตถุดิบคุณภาพ (หนังดิบ) มีปัญหาและอุปสรรคด้านการขนส่ง และการรักษาคุณภาพ ทำให้โรงฟอกหนังไม่สามารถรักษาคุณภาพและต้นทุนของหนังฟอกแต่ง
- วัสดุตกแต่งไม่มีคุณภาพ มีความทนทานต่ำและขาดความหลากหลาย
- ขาดแคลนแรงงานฝีมือที่มีความชำนาญ บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเทคโนโลยี เครื่องหนังและรองเท้า นักออกแบบลวดลายหนัง และผู้เชี่ยวชาญในการทำหุ่นรองเท้า
- ค่าแรงปรับตัวสูงขึ้นทำให้ต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น ประกอบกับผู้ประกอบการว่าจ้างผลิตรองเท้าและเครื่องหนังชั้นนำของโลก มีนโยบายย้ายฐานการผลิตไปต่างประเทศที่มีค่าจ้างแรงงานต่ำกว่า เช่น เวียดนาม อินโดนีเซีย และกัมพูชา
- ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมส่วนใหญ่เป็นผู้รับจ้างผลิต (OEM) โดยสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 80 ผลิตตามคำสั่งซื้อเพื่อส่งออกไปต่างประเทศ จึงไม่สามารถกำหนดนโยบายและแผนการผลิตได้เอง รวมทั้งผู้ประกอบการในประเทศไม่ได้มุ่งเน้นความสำคัญในการสร้างตราสินค้าซึ่งเป็นการสร้างมูลค่าให้กับสินค้าอีกทางหนึ่ง

• โอกาส

- มีระบบห่วงโซ่อุปทานที่ครบวงจรซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาการผลิต ทำให้มีความยืดหยุ่นในการผลิตและโอกาสพัฒนาเทคนิคและออกแบบสินค้าใหม่ ๆ ได้ตลอดเวลา
- ผู้ประกอบการที่มีแบรนด์มีความสามารถด้านการออกแบบและพัฒนาสินค้าที่แตกต่างและมีเอกลักษณ์
- โอกาสในการขยายตลาดในกลุ่มอาเซียนซึ่งไทยมีศักยภาพในการทำตลาดสินค้าเครื่องหนังมากที่สุดทั้งความพร้อมในการผลิตและฝีมือแรงงาน
- ผู้ประกอบการไทยมีการย้ายฐานการผลิตสินค้าจำนวนมากไปยังประเทศที่มีค่าแรงต่ำกว่า เช่น เวียดนาม กัมพูชา ซึ่งทำให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก

• อุปสรรค

- วัตถุดิบหนังส่วนมากจะถูกผลิตเพื่อป้อนอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์มากกว่าอุตสาหกรรมเครื่องหนังและรองเท้าทำให้ขาดแคลนวัตถุดิบ และหันไปใช้วัตถุดิบนำเข้าจากต่างประเทศซึ่งทำให้ต้นทุนสูงขึ้นและควบคุมคุณภาพหนังได้ยาก
- ช่องทางการจำหน่ายสินค้าเครื่องหนังและรองเท้าไทยในห้างสรรพสินค้ามีน้อยกว่าสินค้าจากต่างประเทศทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงสินค้าของผู้บริโภค

การส่งออกสินค้าเครื่องหนังและรองเท้าของไทย (ปี 2559)

HS	รายการ	มูลค่า (ล้าน USD)	สัดส่วน (%)	ตลาดส่งออกสำคัญ (%)
42, 64	เครื่องหนังและรองเท้า	1,041.36	100.0	1. สหรัฐฯ (21.0) 2. ญี่ปุ่น (8.1) 3. เดนมาร์ก (5.7) 4. สหราชอาณาจักร (4.9) 5. เมียนมา (4.7)
42	เครื่องหนัง	418.69	40.2	1. สหรัฐฯ (29.3) 2. ญี่ปุ่น (13.8) 3. สวิตเซอร์แลนด์ (5.8) 4. สิงคโปร์ (5.1) 5. เกาหลี (3.9)
64	รองเท้า	622.67	59.8	1. สหรัฐฯ (15.5) 2. เดนมาร์ก (9.5) 3. เมียนมา (7.3) 4. สหรัฐอาหรับฯ (7.2) 5. สหราชอาณาจักร (6.4)

รายการสินค้าเครื่องหนังและรองเท้าส่งออกสำคัญของไทย (ปี 2559 มูลค่า: ล้านเหรียญสหรัฐฯ)

HS	รายการ	มูลค่า	สัดส่วน (%)*	ตลาดส่งออกสำคัญ (%)
4202	ทึบเดินทางขนาดใหญ่ กระเป๋าใส่เสื้อผ้า กระเป๋าใส่ของ	284.37	13.7	1. สหรัฐฯ (30.3) 2. ญี่ปุ่น (11.4) 3. สวิตเซอร์แลนด์ (8.5) 4. สิงคโปร์ (6.9) 5. ฝรั่งเศส (4.8)
6403	รองเท้าที่มีพื้นรองเท้าด้านนอกทำด้วยยางพลาสติก หนังฟอก หรือหนังอัด และส่วนบนทำด้วยหนังฟอก	273.59	13.1	1. สหรัฐฯ (22.2) 2. เดนมาร์ก (15.2) 3. สหราชอาณาจักร (7.6) 4. จีน (6.7) 5. สหรัฐอาหรับฯ (6.2)
6402	รองเท้าอื่น ๆ ที่มีพื้นรองเท้าด้านนอกและส่วนบนของรองเท้าทำด้วยยางหรือพลาสติก	162.90	7.8	1. เมียนมา (22.2) 2. สหรัฐอาหรับฯ (11.5) 3. อินเดีย (6.6) 4. สหรัฐฯ (5.4) 5. กัมพูชา (4.5)
6404	รองเท้าที่มีพื้นรองเท้าด้านนอกทำด้วยยางพลาสติก หนังฟอก หรือหนังอัด และส่วนบนทำด้วยวัสดุทอ	127.73	6.1	1. สหรัฐฯ (19.4) 2. เดนมาร์ก (13.3) 3. สหราชอาณาจักร (9.5) 4. ฝรั่งเศส (8.6) 5. จีน (5.5)
4205	ของอื่น ๆ ทำด้วยหนังฟอกหรือหนังอัด	75.55	3.6	1. ญี่ปุ่น (23.4) 2. ฟิลิปปินส์ (13.7) 3. ฮังการี (7.5) 4. กัมพูชา (6.6) 5. เกาหลี (6.3)
4203	เครื่องแต่งกายและของที่ใช้ประกอบกับเครื่องแต่งกายทำด้วยหนังฟอกหรือหนังอัด	56.90	2.7	1. สหรัฐฯ (56.7) 2. ญี่ปุ่น (12.7) 3. เกาหลี (5.0) 4. เนเธอร์แลนด์ (3.8) 5. ฮองกง (3.6)
6406	ส่วนประกอบของรองเท้า	31.00	1.5	1. โปรตุเกส (22.9) 2. เวียดนาม (13.1) 3. อินโดนีเซีย (11.4) 4. สหรัฐอาหรับฯ (8.8) 5. จีน (5.6)
6405	รองเท้าอื่น ๆ	21.22	1.0	1. เมียนมา (16.5) 2. ฝรั่งเศส (13.0) 3. โตโก (9.1) 4. อินโดนีเซีย (4.5) 5. ศรีลังกา (4.2)
6401	รองเท้ากันน้ำที่มีพื้นรองเท้าด้านนอกและส่วนบนของรองเท้าทำด้วยยางหรือพลาสติก	6.24	0.3	1. มัลดีฟส์ (29.6) 2. สหรัฐอาหรับฯ (18.5) 3. ฮองกง (13.1) 4. เวียดนาม (4.5) 5. สิงคโปร์ (3.8)
4201	เครื่องอานและเครื่องเทียมลากสำหรับสัตว์ทุกชนิด	1.80	0.1	1. เยอรมนี (31.4) 2. ญี่ปุ่น (27.8) 3. สหรัฐฯ (17.2) 4. สวิตเซอร์แลนด์ (4.8) 5. เกาหลี (2.8)

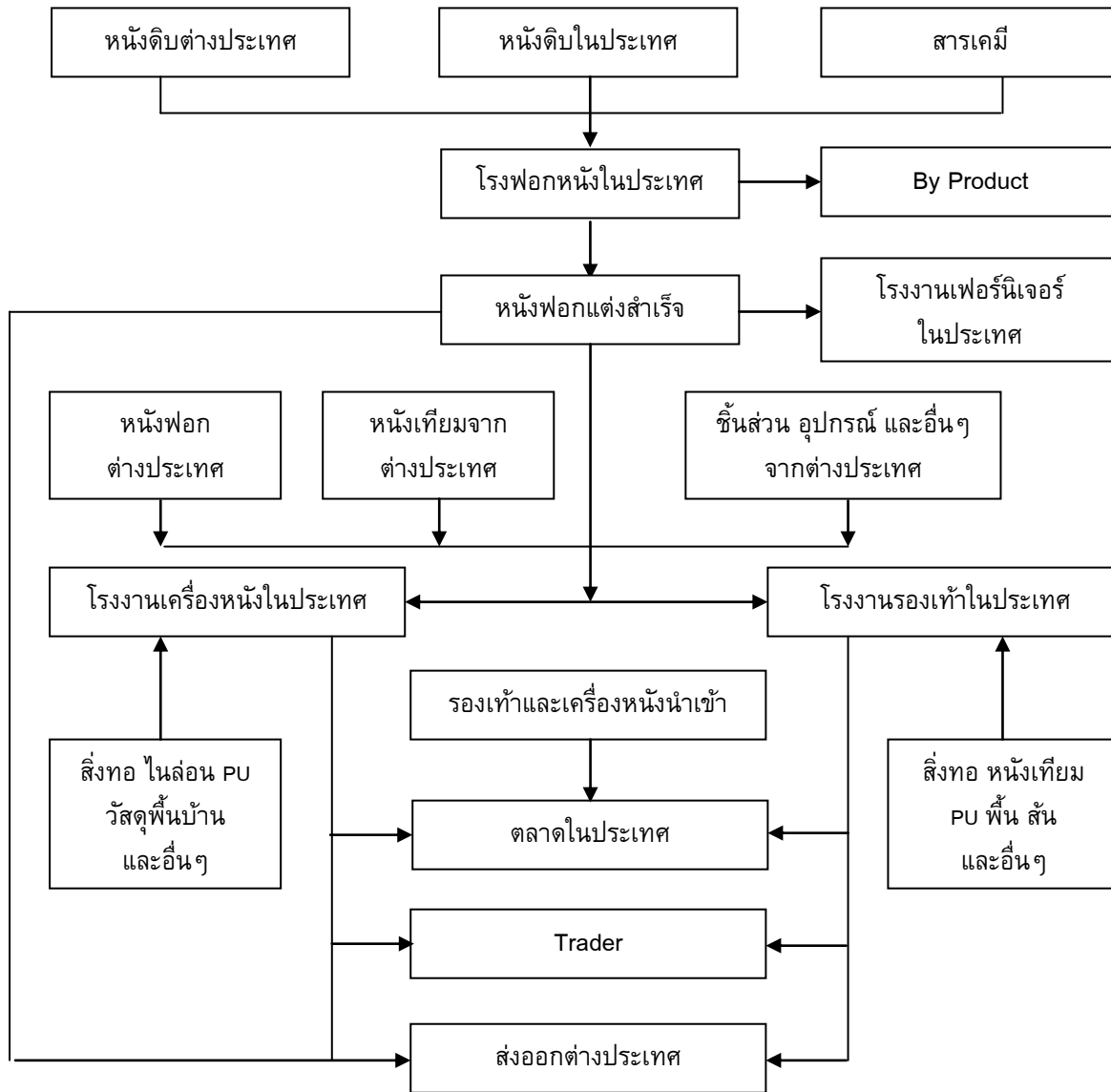
* สัดส่วนคิดเทียบกับมูลค่าการส่งออกสินค้าเครื่องหนังและรองเท้าทั้งหมด (ตอนที่ 42 และ 64) ของไทย

อัตราศุลกากรของสินค้าเครื่องหนังและรองเท้าภายใต้ความตกลงการค้าเสรี (FTA)

พิกัด ศุลกากร HS 2012	รายการสินค้า	อัตราของไทย (ปี 2560)		อัตราของประเทศภาคี FTAs ที่ลดให้ไทย ณ 1 ม.ค.2016 (อัตรา MFN แสดงในวงเล็บ)						
		MFN (%)	FTAs	อินเดีย	เกาหลี	ญี่ปุ่น	จีน	ออสเตรเลีย	นิวซีแลนด์	ชิลี
4201	เครื่องอ่านและเครื่องเขียนหลากสำหรับสัตว์ทุกชนิด	20	จีน ญี่ปุ่น เกาหลี อินเดีย ชิลี ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์: 0	5 (10)	0 (8)	0 (5.3)	0 (20)	0 (5)	0 (5)	0 (6)
4202	หีบเดินทางขนาดใหญ่ กระเป๋าใส่เสื้อผ้า กระเป๋าใส่ของ	20	จีน ญี่ปุ่น เกาหลี ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์: 0 อินเดีย: 5 ชิลี: 15	5 (10)	0 (8)	0 (2.7-16)	0 (10-20)	0 (5)	0 (5)	0 (6)
4203	เครื่องแต่งกายและของที่ใช้ประกอบกับเครื่องแต่งกาย ทำด้วยหนังฟอกหรือหนังอัด	10, 20, 30	จีน ญี่ปุ่น เกาหลี ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์: 0 อินเดีย: 5 ชิลี: 0, 5, 15	5 (10)	0 (13)	0 (10-16)	0 (10-20)	0 (5)	0 (5-10)	0 (6)
4205	ของอื่น ๆ ทำด้วยหนังฟอกหรือหนังอัด	10, 20, 30	จีน ญี่ปุ่น เกาหลี ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ เปรู: 0 อินเดีย: 5 ชิลี: 0, 15	5 (10)	0 (8)	0 (3.3-18)	0 (8-12)	0 (5)	0 (5)	0 (6)
6401	รองเท้ากันน้ำที่มีพื้นรองเท้าด้านนอกและส่วนบนของ รองเท้าทำด้วยยางหรือพลาสติก	30	ญี่ปุ่น เกาหลี ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์: 0 จีน: 20 อินเดีย: ไม่ลด ชิลี: 0,15	5 (10)	0 (8)	0 (6.7-27)	0 (24)	0 (5)	0 (10)	0 (6)
6402	รองเท้าอื่น ๆ ที่มีพื้นรองเท้าด้านนอกและส่วนบนของ รองเท้าทำด้วยยางหรือพลาสติก	30	ญี่ปุ่น เกาหลี ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ เปรู: 0 จีน: 10,20 อินเดีย: 0, 5 ชิลี: 0, 15	5 (10)	0 (13)	0 (6.7-27)	0 (10-24)	0 (5)	0 (10)	0 (6)

พิกัด ศุลกากร HS 2012	รายการสินค้า	อัตราของไทย (ปี 2560)		อัตราของประเทศภาคี FTAs ที่ลดให้ไทย ณ 1 ม.ค.2016 (อัตรา MFN แสดงในวงเล็บ)						
		MFN (%)	FTAs	อินเดีย	เกาหลี	ญี่ปุ่น	จีน	ออสเตรเลีย	นิวซีแลนด์	ชิลี
6403	รองเท้าที่มีพื้นรองเท้าด้านนอกทำด้วยยาง พลาสติก หนังฟอก หรือหนังอัด และส่วนบนทำด้วยหนังฟอก	10, 30	ญี่ปุ่น เกาหลี ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ เปรู: 0 จีน: 10,20 อินเดีย: 0, 5, 24.6 ชิลี: 0, 15	0, 5 (10)	0 (13)	2.2 บาง รายการ (21.6-30)	0 (10-24)	0 (5)	0 (10)	0 (6)
6404	รองเท้าที่มีพื้นรองเท้าด้านนอกทำด้วยยาง พลาสติก หนังฟอก หรือหนังอัด และส่วนบนทำด้วยวัสดุห่อ	10, 30	ญี่ปุ่น เกาหลี ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ อินเดีย: 0 จีน: 10,20 ชิลี: 0, 15	5 (10)	0 (13)	0-2.2 (6.7-30)	0 (24)	0 (5)	0 (10)	0 (6)
6405	รองเท้าอื่น ๆ	30	จีน ญี่ปุ่น เกาหลี ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ อินเดีย เปรู: 0 ชิลี: 0, 15	5 (10)	0 (13)	0-2.2 (6.7-30)	0 (15-24)	0 (5)	0 (10)	0 (6)
6406	ส่วนประกอบของรองเท้า	10	จีน ญี่ปุ่น เกาหลี ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์: 0 อินเดีย: 5 ชิลี: 0, 5	5 (10)	0 (8)	0 (3.4-25)	0 (15)	0 (5)	0 (5)	0 (6)

โครงสร้างอุตสาหกรรมรองเท้าและเครื่องหนังไทย

ขั้นตอนการผลิตเครื่องหนัง

